

ТИПИ СІЛЬСЬКИХ ЛАНШАФТІВ В ПРИМІСЬКИХ ЗОНАХ

Приміська зона великого міста – унікальне територіальне утворення, за своїми характеристиками розташоване на стику між сільськими і міськими територіями. Складність дослідження приміських зон пов'язана з взаємопроникненням міських і сільських функцій на даній території і формуванням особливого, сільського та міського континууму. Інтенсивність процесів, що відбуваються визначається взаємодією великої кількості акторів в межах приміської території, кожний з яких стимулює або гальмує розвиток окремих функцій.

Приміські території великих міст є територіальними утвореннями, які найбільш динамічно розвиваються, в усьому світі. В західних країнах, зокрема, темпи розвитку приміської зони протягом останніх десятиліть, випереджають динаміку розвитку самих міст. В приміських зонах у зв'язку з різними факторами, інтеграцією села і міста формуються різні типи ландшафтів. Основними показниками виділення різних типів ландшафтів являються: щільність населення, тип землекористування, відстань до міста, морфологія просторової структури території, інтенсивність маятникових міграцій [2].

Центр соціальних досліджень міста Відня, а також наукові праці Х. Гейера і Т. Контулі стали основою для створення перших класифікацій сільсько-міських ландшафтів, аналізу абсолютної, відносної урбанізації, деурбанізації, що посприяло розвитку теорії диференціальної урбанізації [3]. Наприкінці 1990-х, початку 2000 років для складання класифікації сільсько-міських ландшафтів проведено «Стратегічне дослідження для цілей перспективного сільсько-міського співробітництва в Європі» [4]. В даному дослідженні використовувалися 6 основних показників:

- структура системи розселення і транспортна доступність;
- диверсифікація економіки;
- вплив структурних змін у сільському господарстві на його просторову структуру;
- наявність процесів збереження та резервування цінних природних ландшафтів;

- роль культурної спадщини в розвитку території;
- кооперація між адміністраціями сільських і міських поселень.

В результаті було виділено 5 типів сільської місцевості:

1. Метрополітенські ареали.
2. Поліцентричні ареали.
3. Урбанізовані сільські ареали.
4. Глибоко-сільські території.
5. Периферійні території.

Тоді ж С. Бейкер на основі досліджень також виділив, типи сільської місцевості, сформованих в результаті трансформації та взаємодії чотирьох процесів: розвитку міської економіки, розвитку сільськогосподарської економіки, сільськогосподарсько-орієнтованої політики та територіального планування передмість (який сприяє збереженню традиційних ландшафтів) [1].

Основними напрямками аналізу є: набір функцій територій і динаміку їх розвитку, щільність освоєння територій (як щільність населення, так і щільність функціональних об'єктів). В результаті виділено чотири основних типи сільських ландшафтів:

1. Порушені ландшафти. Формуються в результаті активного зростання міської економіки і слабого територіального планування. В результаті процеси урбанізації домінують; головними рисами є зростання площі міста, домінування поселенських функцій (будівництва житла), функцій промислового виробництва, рекреаційної функції (збільшення кількості рекреаційних об'єктів), зростання маятникових потоків (зростання мобільності жителів).

2. Запущені ландшафти, які формуються у випадку слабого розвитку як міської, так і сільськогосподарської економіки, а також у відсутності цілеспрямованого територіального планування. Для них характерна велика кількість невикористовуваних земель, деградація сільськогосподарської функції і відсутність альтернативного варіанту розвитку сільської місцевості. Дані території є непривабливими для інвестування, як з боку приватних інвесторів, так і держави.

3. Нові сільськогосподарські ландшафти. Подібні ландшафти формуються в умовах активного розвитку сільськогосподарської економіки і цілеспрямованої сільськогосподарської політики. Даний тип ландшафтів характеризується виникненням ферм і розвитком агробізнесу, ростом ефективності виробництва, часто зустрічається явище

монокультурного виробництва. Ландшафти спрощуються і трансформуються під впливом нових сільськогосподарських технологій.

4. Цінні ландшафти. В умовах сильної політики територіального планування, орієнтованої на збереження традиційних сільських територій, формується даний тип ландшафтів. В умовах політики, направленої на консервацію сільської місцевості, перевага віддається старим методам аграрного виробництва, агробізнес в даних ландшафтах заборонений, заохочується створення сімейних ферм, сільського туризму, формування зелених смуг [1].

Наведене дослідження може слугувати відправною точкою для формування типології, планування розвитком приміських територій, в тому числі і розвитку туризму в їх межах.

Література:

1. Baker S., Mitchell E. Pathway in Senior Geography, Thomas Nelson Australia, 1996.
2. Geyer H.S., Kontuly T.M. A Theoretical Foundation for the Concept of Differential Urbanization, In: Differential Urbanization: Integrating Spatial Models, Geyer, H. S. & Kontuly, T. M., Arnold, London, Great Britain, 1993, pp. 290-308
3. Madsen M.F., Kristensen S., Fertner C., Busck A.G., Jorgensen G. Urbanisation of rural areas: A case study from Jutland, Denmark // Danish Journal of Geography 110(1), 2010, pp. 47-63,
4. Stadel C. Processes And Forces Affecting The Dynamics Of The Outskirts Of European Cities // COST 10 Project «European Cities: Insight on Outskirts» Volume «Planning», 2004